

Deltalinqs Climate Program

Jaarplan 2025

Inhoud

Voorwoord	2
Introductie	3
Hoe bereikt het DCP zijn doelen?	3
Pijler 0 – Samenwerken aan randvoorwaarden	5
Pijler 1 – Energiesysteem	8
Pijler 2 – Duurzame logistiek	10
Pijler 3 – Industrie en havenbedrijven	11
Pijler 4 – Grondstoffen	13
Voor het DCP relevante beleid(sontwikkelingen)	15
Kalender	15

Voorwoord

Door Anne-Marie Spierings, Programmadirecteur Economische Transitie

De energie- en grondstoffentransitie heten niet voor niets transitie. Dit betekent grote veranderingen op meerdere vlakken tegelijk: technisch, economisch, sociaal-cultureel, etc. Het is een verandering van 'het systeem'. Een verandering die niet voorspelbaar en vaak schoksgewijs verloopt. Ben je te vroeg of ga je te snel voor je ecosysteem, dan red je het niet. Dat zagen we in 2024 gebeuren bij bijvoorbeeld het faillissement van Umincorp. Ook zagen we dat veel verwachte investeringsbeslissingen voor bijvoorbeeld elektrolyzers nog niet genomen werden, waarschijnlijk in een poging niet te snel te gaan en in onzeker vaarwater terecht te komen. Maar kom je te laat in een transitie, dan mis je de boot. En dat is het laatste wat we willen in de Rotterdamse haven.

We zien dat de transitie op dit moment over grote hobbels heen moet: prijzen voor het elektriciteitsnetwerk en duurzame energie zijn te hoog, de energie-infrastructuur is onvoldoende – van elektriciteit tot CO₂ – en de systemen zijn nog ingericht op een business as usual tempo en een lineaire economie. Er zijn momenten waarop ik me afvraag hoe we de klus gaan klaren. Dan denk ik aan die collega uit mijn consultancytijd, een gepromoveerd civiel ingenieur. Hij had een T-shirt met de tekst 'Failure is not an option'. Want falen betekent verlies van een strategische autonomie en

van welvaart voor de regio, Nederland en Noordwest-Europa. En het betekent een (nog sterkere) verandering van het klimaat, wat ook weer leidt tot welvaartsverlies op veel plekken op de aarde.

Met de instelling dat het kan en dat we geen keuze hebben anders dan er een succes van te maken, werkt het team enthousiaste mensen van het Deltalinqs Climate Program (DCP) elke dag aan de energie- en grondstoffentransitie. De transitie is bovenal een systeemverandering

en dat is precies waar het DCP zich op richt: partijen in het systeem bij elkaar brengen, kennis laten maken en kennis laten delen, samenwerking bevorderen en samen stap voor stap het systeem veranderen. Want als het héle ecosysteem in beweging komt, dan krijgen de vroege en snelle pioniers tijdig volgers. En dan hoeft niemand de boot te missen.

42 kilometer Rotterdamse haven. Het lijkt een wereld op zich. Het is de poort naar de wereld. En de poort naar Europa. Als de transitie in

Rotterdam lukt, dan liften Europa  n de rest van de wereld hierop mee. Het is de inzet van het Deltalinqs Climate Program om daar ook in 2025 een waardevolle bijdrage aan te leveren en hopelijk wat hobbels te overwinnen.

Samen bouwen we de nieuwe economie.

Introductie

Rotterdam heeft als locatie alle troeven in handen als de grondstoffen- en energiehubs voor Noordwest-Europa. Het behalen van de duurzaamheidsdoelen (voor zowel het klimaat als een circulaire economie) betekent tegelijkertijd één van de grootste transformaties in de Nederlandse geschiedenis. In Rotterdam worden het energiesysteem en de energie-infrastructuur voor industrie en transport vergaand omgebouwd. Ondertussen blijft 'de winkel' veelal open, omdat Noordwest-Europa en Nederland van de aanvoer en productie van tal van producten afhankelijk is. Als grootste industriecluster van Nederland en als dé energiehubs voor Noordwest-Europa, gecombineerd met onze haven-logistieke positie, is het slagen van deze transitie in Rotterdam bepalend voor de toekomstige welvaart en de strategische onafhankelijkheid van Nederland.

Deze grote economische transitie biedt veel kansen aan ondernemers in Rotterdam. Dankzij onze uitstekende havenlogistiek (aanvoer, op- en overslag, doorvoer en verwerking), ons sterke industriecluster, ons unieke en grootschalige leidingennetwerk en de grote windparken op zee heeft juist Rotterdam alles in huis om een koppositie in te nemen. Door nu vol in te zetten op de energietransitie zetten we Rotterdam op voorsprong. Voor de circulaire economie geldt hetzelfde. Ook hier kunnen we met de juiste acties vooroplopen in de grondstoffentransitie.

Hoe bereikt het DCP zijn doelen?

Samenwerken vanuit inhoud en vorm is de basis waarop het Deltalinqs Climate Program zijn projecten realiseert. Dit maakt het DCP uniek in het Haven Industrieel Complex (HIC) van Rotterdam. Deze samenwerkingen en processen dragen vaak bij aan een veelvoud van inhoudelijke projecten. Vanuit het centrale DCP-team wordt samenhangaangebracht en bewaakt, zodat het geheel van projecten effectief bijdraagt aan het bouwen van de nieuwe economie.

Enkele belangrijke processen voor het versnellen van de transitie zijn inmiddels onafhankelijk georganiseerd. Dit betreft de clusterregisseur met het ondersteunend Programmabureau Rotterdam-Moerdijk (PROMO) en alle bijbehorende overleggen zoals de Energy & Industry Board en clustertafel. Uiteraard zal het DCP gebruik blijven maken van de kracht van deze overlegstructuren, met name de clustertafel.

Naast overkoepelende zaken zoals communicatie en vergunningen zijn de volgende onderwerpen van belang voor het stimuleren van de energie- en grondstoffentransitie in het HIC:

- energiesysteem
- duurzame logistiek
- industrie en havenbedrijven
- grondstoffen

In het DCP werken we samen aan de economische transitie van het Rotterdamse Haven Industrieel Complex. De economische transitie wordt vertaald als de energie-, grondstoffen- en digitale transitie die nodig is om het Haven Industrieel Complex te behouden en mee te laten gaan met haar tijd. Onze kracht zit in het verbinden en versnellen en het aanjagen en inspireren, om zo een duurzaam Haven Industrieel Complex te kunnen realiseren.

Aanjagen & Inspireren

Verbinden & Versnellen

Nieuwe projecten en focus aanbrengen

De wereld gaat snel en focus is belangrijk om resultaten te boeken. Voldoende kennis en diepgang op onderwerpen zijn belangrijk om de nuances en urgentie van zaken goed te begrijpen. Het DCP-team is zich daarvan bewust. Daarom werken we met een 'funnel aanpak' voor nieuwe onderwerpen binnen de economische transitie. Hiermee ontstaat een gestructureerde manier om gedurende het jaar projecten toe te voegen of af te ronden. Daarnaast starten we met een public affairs-agenda. Hiermee richten we onze inspanningen in relaties en beleidsbeïnvloeding op de belangrijkste onderwerpen voor verduurzaming van het HIC.

Onze ambassadeurs

Onze werkzaamheden zijn ingedeeld in vijf pijlers met per pijler twee ambassadeurs. De ambassadeurs zijn onze strategische adviseurs en onze boegbeelden. Als strategische adviseurs helpen ze ons om de koers goed te bepalen en zijn de ambassadeurs beschikbaar om mee te sparren als zich complexe vraagstukken voordoen. Dit doen we zowel gestructureerd enkele keren per jaar als ad hoc wanneer daaraan behoefte is. Als boegbeelden dragen de ambassadeurs uit dat we in de Rotterdamse haven bouwen aan de nieuwe economie en hoe de projecten in het DCP en hun eigen projecten/organisaties hierin een rol spelen. Hiervoor worden communicatiemiddelen ingezet zoals nieuwsbrieven en bijeenkomsten (zie Pijler 0).

Theory of Change

Met ingang van 2025 hanteert het DCP het denkraam van de 'Theory of Change' (ToC). Dit is een methodologie voor planning, participatie en evaluatie die wordt gebruikt om complexe initiatieven te bevorderen in veranderende omgevingen. Het is een proces van reflectie op de overtuigingen en aannames over hoe en waarom een gewenste verandering zou moeten plaatsvinden in een bepaalde context. Het idee achter ToC is dat door deze elementen expliciet te maken en de verbanden ertussen te verduidelijken, organisaties effectiever kunnen plannen, implementeren en evalueren. Het helpt om een logische flow te creëren van activiteiten naar outputs, naar outcomes, en uiteindelijk naar de gewenste impact. Elke pijler start met een introductie die geschreven is vanuit deze ToC. De projecten zijn steeds binnen dit denkraam gekozen en worden ook hierbinnen uitgevoerd.

PIJLER 0

Samenwerken aan randvoorwaarden

Ambassadeurs: Nico van Dooren (Havenbedrijf Rotterdam) en Karen de Lathouder (Eneco)

Het Deltalinqs Climate Program is gericht op het bereiken van de Nederlandse doelen voor klimaat en grondstoffen in de Rotterdamse haven. Dit vraagt betrokkenheid van en intensieve samenwerking met veel stakeholders, voldoende kennis van (ontwikkelingen in) techniek, markt, beleid en regelgeving, heldere en soepele procedures bij aanpassingen van bedrijfsprocessen en een investeringsklimaat dat hoofdkantoren vertrouwen geeft om de noodzakelijke grote lange termijn investeringen te doen. Deze pijler richt zich op het versterken van deze randvoorwaarden, zodat stakeholders samen kunnen bouwen aan een duurzame toekomst voor bedrijven, omgeving en omwonenden.

Hiermee gaan we door in 2025:

Versterken van communicatie, lobby en interactie binnen de haven- en industriële gemeenschap

Het DCP zet zich in voor innovatie, duurzaamheid en groei in (brede) welvaart. We positioneren ons tussen bedrijven, overheid en maatschappij. Belangrijk hiervoor is een constructieve dialoog met (semi)overheden en het maatschappelijk middenveld. Hierbij zoeken we de balans tussen planet, people en profit:

- de energie- en grondstoffentransitie;
- een inclusieve en sociale energietransitie;
- de concurrentiepositie van de Rotterdamse haven.

Het DCP bevordert verduurzaming door gerichte communicatie, kennisdeling en belangenbehartiging. Dit vergroot de betrokkenheid en het bewustzijn van bedrijven,

versterkt de samenwerking tussen bedrijven, overheid en andere stakeholders en stimuleert beleidsaanpassingen en financiering voor duurzame projecten. Onze activiteiten worden afgestemd op de behoeften van onze leden en stakeholders, waarbij we flexibel inspelen op de meest effectieve communicatievormen per doelgroep en thema. Dit gebeurt onder meer aan de hand van:

- coalities voor kennisdeling en samenwerking;
- bijeenkomsten en webinars voor het uitwisselen van best practices;
- artikelen, opiniestukken en bijeenkomsten om het publieke debat te informeren en beïnvloeden;
- werkbezoeken;
- bilaterale gesprekken om specifieke uitdagingen aan te pakken.

We werken bij dit alles intensief samen met onze leden en met andere partners zoals het Havenbedrijf Rotterdam, DCMR Milieudienst Rijnmond, gemeente Rotterdam, provincie Zuid-Holland, diverse brancheorganisaties en clusterorganisaties, onderwijs, groeifondsprojecten, etc..

Vergunningen: Versnellingshuis HIC en vergunningenproces

De energie- en grondstoffentransitie is cruciaal voor het behalen van de klimaatdoelen, maar wordt belemmerd door hardnekkige obstakels. Beperkte (milieu)ruimte, financieringsuitdagingen, (net)congestieproblematiek, complexe regelgeving, procedures en vergunningen vertragen de implementatie van (innovatieve) verduurzamingsprojecten.

Vooraf pioniersprojecten ondervinden vertraging omdat zowel bedrijven als bestaande systemen vaak niet zijn toegerust op de transitie naar duurzaamheid. Hiervoor is het **Versnellingshuis HIC** opgericht. Deze faciliteit biedt maatwerkoplossingen om specifieke barrières te doorbreken op het gebied van regelgeving, financiën en vergunningen. Het richt zich vooral op projecten waarvoor reguliere ondersteuningskanalen ontoereikend zijn en vervult meerdere functies:

- gerichte ondersteuning om verduurzamingsprojecten sneller en efficiënter te realiseren via het maandelijks coördinatie-overleg en de netwerken van partners;
- analyseren van individuele projecten om systemische obstakels te identificeren en ontwikkelen van voorstellen voor structurele verbeteringen in publiek-private samenwerking via de Vergunningenloods;
- zorgen voor coördinatie om doublures en versnippering van innovatieoplossingen te minimaliseren via het maandelijks coördinatie-overleg en de netwerken van partners.

Deze aanpak is bewezen effectief in het wegnemen van obstakels en het versnellen van de grondstoffen- en energietransitie.

Daarnaast is er de Vergunningenloods, gefinancierd vanuit de gemeente Rotterdam. Dit is een functie naar analogie van de havenloods: iemand die bedrijven in de haven de weg wijst op het gebied van vergunningen. Door evaluatie van afgeronde vergunningentrajecten helpt de Vergunningenloods de gemeente Rotterdam en DCMR Milieudienst Rijnmond, Deltalinqs, Havenbedrijf Rotterdam en provincie Zuid-Holland om gezamenlijk te kunnen leren en verbeteren.

DCP Academy: leiderschapontwikkeling en vergunningenkennis

De energie- en grondstoffentransitie zit vol nieuwe technologie met nieuwe vraagstukken en vereist bovendien nieuwe leiderschapsvaardigheden. Dit alles komt samen in het proces van vergunningaanvragen. Om bedrijven beter voor te bereiden op deze uitdaging, richten we de DCP Academy op. Deze richt zich op het ontwikkelen van opleidingsprogramma's voor duurzaamheid en verandermanagement.

In samenwerking met bevoegde gezagen, het Havenbedrijf Rotterdam en DCMR Milieudienst Rijnmond, ontwikkelt de DCP Academy opleidingen voor veelvoorkomende vraagstukken. Deze aanpak bouwt voort op ervaringen uit het Versnellingshuis, masterclasses over vergunningen en het initiatief van de gemeente Rotterdam voor een Vergunningenloods. De DCP Academy richt zich specifiek op het laten aansluiten van de kwaliteit van vergunningaanvragen voor transitieprojecten op de eisen van DCMR Milieudienst Rijnmond en op leiderschap in omgevingscommunicatie. Dit moet leiden tot soepelere en snellere vergunningverlening. Hiermee streven we ernaar de hobbels voor bedrijven bij hun verduurzaming te verminderen.

Deltalinqs Young Ambassadors: het netwerk van transitie makers van vandaag en morgen

In de duurzame transitie in de haven- en industriesector is de betrokkenheid van jonge mensen enorm belangrijk. Het 'Deltalinqs Young Ambassadors' netwerk positioneert young professionals (YP's) als drijvende kracht achter de transities waar zij voor aan de lat staan en stelt hen de vraag: "Wat is jouw rol in de transitie?"

Centraal staat het organiseren van diverse evenementen die focussen op verduurzaming, sociale transitie en andere relevante thema's, aansluitend bij de actuele dilemma's waar Deltalinqs en haar leden mee worstelen. Het doel is om de YP's te inspireren en te helpen intern bij hun bedrijven bepaalde thema's op de agenda te zetten. Ook worden de YP's betrokken bij het Deltalinqs Climate Program om het DCP-team te inspireren met hun frisse perspectieven. Zo stomen we een nieuwe generatie leiders klaar om de uitdagingen van vandaag en morgen aan te gaan.

Beeldvorming bij hoofdkantoren: Bidbook Rotterdam

Het huidige investeringsklimaat in Rotterdam wordt door de veelal buitenlandse hoofdkantoren als matig ervaren. Dit leidt tot uitstel van (verduurzamings)projecten op Rotterdamse sites. Het verbeteren van het investeringsklimaat is een project van de lange adem en vraagt om continuïteit in het vertellen van een verhaal met perspectief voor het bedrijfsleven.

In 2024 heeft onder de titel HQ-overleg een eerste oriëntatie op dit project plaatsgevonden en is een netwerk tot stand gebracht. In 2025 zal de focus liggen op het realiseren van een 'Bidbook Rotterdam'. Het bidbook heeft als doel het laten landen van (duurzame)investeringen in de Rotterdamse haven bij bestaande bedrijven. Het richt zich dus niet op het aantrekken van nieuwe bedrijven. Met het 'Bidbook Rotterdam' positioneert Rotterdam zich als een aantrekkelijke, duurzame en toekomstbestendige haven in een globale markt. Onder andere de NFIA, gemeente Rotterdam, Rotterdam Partners, Havenbedrijf Rotterdam en diverse bedrijven zijn partners in dit project.

Alle belangrijke onderwerpen komen terug in het 'bidbook' voor site managers om mee te nemen naar gesprekken met

hoofdkantoor en/of aandeelhouders. Denk aan het opstellen van een helder 'narratief', het verloop van een vergunningaanvraag, het aantrekken van goed personeel etc. Dit kan in de toekomst uitgebreid worden met vergelijkingen met andere steden/landen/continenten.

Dit pakken we op in 2025:

Samen met de omgeving werken aan verduurzamen

Bedrijven, bewoners en lokale organisaties werken allemaal aan verduurzaming van hun eigen woning, bedrijf of omgeving. Bij deze opgave kunnen ze elkaar helpen met kennis, netwerk, menskracht, etc. Dit zorgt niet alleen voor breed gedragen oplossingen, maar vergroot ook het maatschappelijk draagvlak voor de haven.

In het najaar van 2024 zijn we gestart met een eerste breed en oriënterend proces. In 2025 ronden we dit proces af, evalueren we de resultaten en onderzoeken we aan welke ideeën wij vanuit het DCP invulling gaan geven. Deze inspanningen dragen bij aan meer draagvlak en meer menskracht/middelen

voor de energietransitie en bovendien een groter gevoel van gelijkwaardigheid in het samen werken aan dezelfde grote transitieopgave. Hiermee streven we ernaar om niet alleen de duurzaamheid in het havengebied te bevorderen, maar ook een blijvende positieve impact te maken op de omliggende gemeenschappen, wat de band tussen het HIC en zijn omgeving versterkt.

Innovaties

Innovatieve bedrijven en startups die werken aan duurzame technologieën, kunnen de gevestigde industrie helpen verduurzamen. Uit ervaring blijkt dat startups in vroege stadia vaak nog weinig directe toegevoegde waarde bieden aan de leden van Deltalinqs. Ook het huidige economische klimaat maakt de adoptie van innovaties lastig. In 2024 hebben we rondom innovaties diverse zaken opgepakt en met vele organisaties afstemming gezocht. In 2025 bouwen we dit uit tot een meer samenhangende aanpak in afstemming en samenwerking met andere partners zoals Innovation Quarter, Havenbedrijf Rotterdam, gemeente Rotterdam, het Fieldlab Industrial Electrification, RDM-campus en Merwe Vierhavens.

De volgende ideeën onderzoeken we in 2025:

Overleg duurzaamheidsmanagers oprichten

Om de verduurzaming te versnellen, onderzoeken we het opzetten van een netwerk van duurzaamheidsmanagers. Dit netwerk deelt best practices en uitdagingen, stimuleert samenwerking en gezamenlijke oplossingen, en coördineert acties om duurzame innovaties te versnellen. Het doel is om efficiënter en effectiever verduurzamingsprojecten te realiseren en de sectorbrede innovatie te versterken. We verwachten dat vooral de logistiek, transport en ondersteunende services profijt zullen hebben van dit netwerk, aangezien voor de industrie, chemie en raffinage al veel trajecten en projecten lopen die hierin voorzien.

PIJLER 1

Energiesysteem

Ambassadeurs: David Peters (Stedin) en René Peters (TNO)

De haven van Rotterdam, met haar cruciale rol als logistieke en producerende hub in de wereldhandel, dankt haar positie aan goed ontwikkelde utiliteiten en relatief goedkope energie. Om de doelen voor de energie- en grondstoffentransitie te behalen, moet het energiesysteem grondig op de schop. Er is meer elektriciteit nodig, meer waterstof en andere groene energiedragers, meer benutting van restwarmte, afvoer en opslag van CO₂ en bovenal meer flexibiliteit en uitwisselbaarheid tussen energiestromen.

Echter, de verduurzaming van het huidige energiesysteem laat grote uitdagingen zien als netcongestie, hoge nettarieven, stijgende kosten voor duurzame energiedragers, het risico dat buizen niet direct volledig worden benut, wat dan wordt doorberekend aan de eerste klanten en ontbrekende buisleidingen naar andere clusters in binnen- en buitenland.

De haven heeft een duurzame en betrouwbare energievoorziening nodig die past bij de behoeften van de industrie en de havensector en die bijdraagt aan een gezond investeringsklimaat. Alleen binnen een goed ontwikkeld en betaalbaar energiesysteem kunnen industrie en logistiek hun verduurzamingsplannen uitvoeren. Hiermee kan Rotterdam haar positie als toonaangevende haven versterken en tegelijkertijd een voortrekkersrol vervullen in de globale energietransitie.

Hiermee gaan we door in 2025:

Versnellen ontwikkeling toekomstbestendig en duurzaam energiesysteem

Het Deltalinqs Climate Program speelt een rol in een verscheidenheid aan energiesysteemthema's, waaronder walstroom, netcongestie, infrastructuur voor moleculaire energiedragers (low-carbon en groene waterstof, ammoniak, groene methanol), energiehubs, CCS/CCU en kernenergie. Een belangrijk aandachtspunt is het congestieprobleem in het elektriciteitsnet. DCP verkent verder samen met bedrijven in het Haven Industrieel Complex de mogelijkheden voor energieopslag en -flexibiliteit. Er wordt onderzocht welke walstroom-, opslag-, conversie- en flex-opties het meest kansrijk zijn. Dit doen wij onder andere in samenwerking met de New Energy Taskforce (NET). Daarnaast wordt ook gekeken naar gebiedsgerichte oplossingen via energiehubs, in nauwe samenwerking met het Havenbedrijf Rotterdam, gemeente Rotterdam, netbeheerders en betrokken bedrijven. Een voorbeeld hiervan is het Starlings project.

DCP zet zich in voor het scheppen van voldoende ruimte voor het energiesysteem via het NOVEX, voor transport van duurzame energiedragers via leidingen (waaronder de Delta Rhine Corridor (DRC)) en voor voldoende capaciteit op het elektriciteitsnet door uitbreidingen van de infrastructuur. Bovendien wordt ingezet op het creëren van een gelijk speelveld met omringende landen als het gaat om de kosten van het energiesysteem.

Uitvoering Cluster Energie Strategie 3.0

In 2024 is een nieuwe Cluster Energie Strategie (CES) voor het cluster Rotterdam-Moerdijk opgeleverd. De CES laat het belang zien van het aanleggen van essentiële infrastructuur zoals de Delta Rhine Corridor (DRC) en het waarborgen van voldoende netcapaciteit. De activiteiten en analyses binnen de CES verschaffen waardevolle inzichten die van groot belang zijn voor de besluitvorming over de noodzakelijke infrastructuur voor een duurzame industrie. In de CES zijn diverse maatregelen gesignaleerd om toekomstige knelpunten te voorkomen. De werkgroep CES, bestaande uit vertegenwoordigers van onder andere netbeheerders, het Data Safe House, Havenbedrijf Rotterdam en Deltalinqs (namens de industrie), werkt deze maatregelen uit.

Benutten van restwarmte

Door warmte die nu de lucht of het water in gaat te benutten voor warmtevragers kan veel energie en daarmee CO₂-uitstoot worden bespaard. DCP hanteert de warmteladder: eerst restwarmte voorkomen, daarna zelf benutten, dan delen met de burens en tenslotte leveren aan de gebouwde omgeving.

Het project restwarmte in de Botlek – gebaseerd op de in 2023 afgeronde Botlekstudie – is een concreet voorbeeld van energiebesparing door het delen van restwarmte met de burens, namelijk de andere bedrijven in de Botlek. Het DCP brengt belanghebbenden samen, moedigt samenwerking en deelname aan en monitort de voortgang van de ontwikkeling van een efficiënt restwarmtenet. Dit doen we in nauwe samenwerking met het Havenbedrijf Rotterdam, gemeente Rotterdam en de provincie Zuid-Holland. Het doel is om restwarmte optimaal te benutten voor in eerste instantie industriële toepassingen. Op basis van de potentie en uitwisselingsmogelijkheden van restwarmte in de Botlek wordt een concreet project ontwikkeld met heldere samenwerkingsafspraken. Naast het warmtenet voor de Botlek is het DCP betrokken bij andere initiatieven om restwarmte te benutten zoals WarmtelinQ en een mogelijke benutting van restwarmte van de Maasvlakte.

De volgende ideeën onderzoeken we in 2025:

Stimuleren van windenergie in de haven

Elektriciteitsopwekking met windenergie draagt bij aan de doelstellingen van het Nederlandse Klimaatakkoord. In 2024 hebben we bovendien geleerd dat decentrale invoeding van elektriciteit de netcongestie kan verzachten. Daarom wil het DCP waar mogelijk en inpasbaar windenergie in de haven stimuleren, ook al voldoet het HIC momenteel aan de afgesproken doelstellingen voor windenergie. Bovendien maken windturbines de voortgang in de energietransitie zichtbaar en naderen de eerste windturbines het einde van hun levensduur.

PIJLER 2

Duurzame logistiek

Ambassadeurs: Femke Brenninkmeijer (NPRC) en Diederick Luijten (Air Liquide)

De efficiënte en betrouwbare vervoersmodaliteiten naar het achterland en andere zeehavens is wat de haven van Rotterdam uniek en strategisch gunstig maakt. Nu wordt het overgrote gedeelte van dit transport nog aangedreven door fossiele brandstoffen. We streven naar een klimaatneutrale logistiek in 2050. Dat wil zeggen dat er dan netto geen CO₂ meer wordt uitgestoten.

Het fossiel aangedreven wegtransport is zeer competitief, wat de overstap naar duurzamere brandstoffen/energiebronnen en modaliteiten uitdagend maakt. Een concurrerende business case (goedkoper en/of meer toegevoegde waarde voor de klant) ten opzichte van minder duurzame transportvormen is een randvoorwaarde voor een doorbraak. Ook een gelijk speelveld met buitenlandse aanbieders is vaak een vereiste om duurzame successen te boeken. Verduurzaming, zoals de overstap van weg naar watertransport en het gebruik van duurzame brandstoffen en aandrijftechnieken in transport over weg en water, vereist bovendien intensieve samenwerking in de gehele keten, inclusief financiële instellingen, overheden en kennisinstellingen.

Hiermee gaan we door in 2025:

Varende dienstverleners

Om de scheepvaartsector te verduurzamen heeft het DCP in 2024 een overleg van varende dienstverleners opgezet. We organiseren bijeenkomsten, bevorderen communicatie tussen bedrijven in de sector en aanpalende sectoren en instanties, verspreiden informatie en pakken obstakels aan. Door deze

inspanningen ontstaan nieuwe samenwerkingen, (gezamenlijke) investeringen en duurzamer vaargedrag. Ook worden infrastructurele obstakels waar mogelijk opgelost.

Scheepvaart

Om de verduurzaming van de scheepvaart in de Rotterdamse haven te bevorderen, gaan we een sterke kennisbasis creëren. Met behulp van bestaande studies en gesprekken met stakeholders brengen we mogelijkheden en obstakels in kaart. Op basis daarvan stellen we een plan van aanpak op om obstakels weg te nemen en mogelijkheden zo veel mogelijk te benutten. Ten behoeve van de uitvoering van dit plan versterken we netwerken en samenwerking met relevante stakeholders, waaronder ministeries, Havenbedrijf Rotterdam en financiële instellingen. Door ketensamenwerking te bevorderen, krijgen scheepseigenaren meer investeringszekerheid. Ook neemt het DCP actief deel aan het RH2INE-netwerk voor Europese kennisuitwisseling en aan Condor.

De volgende ideeën onderzoeken we in 2025:

Duurzame keten voor zwaar wegtransport

Om de verduurzaming van het wegtransport in de Rotterdamse haven te stimuleren, maakt het DCP een inventarisatie van dit thema. Het doel is om investeringsbeslissingen voor ondernemers te verhelderen, obstakels te identificeren en samenwerking met transport- en logistieke brancheorganisaties te versterken, zodat bedrijven gerichtere activiteiten ontplooiën voor de verduurzaming van zwaar wegtransport.

PIJLER 3

Industrie en havenbedrijven

Ambassadeurs: Natalya Rijk (bp) en Jan Overdevest (Waalhaven Group)

Rotterdam, als grootste industriecluster van Nederland, speelt een centrale rol in de transitie naar een duurzame economie en heeft het potentieel om uit te groeien tot een strategische energiehub van wereldformaat. De haven loopt voorop in biobrandstoffen en zet grote stappen in waterstof en elektrificatie om Noordwest-Europa van schone energie te voorzien. Met 250 transitieprojecten werkt het havencluster Rotterdam hard aan de realisatie van een schone en innovatieve economie.

Tegelijkertijd staat de industrie voor grote uitdagingen. In 2022 was de sector verantwoordelijk voor ongeveer 30% van de Nederlandse broeikasgasemissies, terwijl zware concurrentie op de wereldmarkt en hoge energiekosten de verduurzaming belemmeren. De dreiging van de-industrialisatie is reëel, wat de afhankelijkheid van buitenlandse grondstoffen vergroot. Versnelde verduurzaming is noodzakelijk om de concurrentiekracht te behouden en de sector toekomstbestendig te maken. Dit vraagt om samenwerking tussen industrie, overheden, financiële instellingen en andere stakeholders, met de nadruk op elektrificatie, groene waterstof en circulaire bedrijfsmodellen om klimaatneutraliteit in 2050 te bereiken en een CO₂-reductie van 55% in 2030 te realiseren.

Hiermee gaan we door in 2025:

Energiebesparing: Energie Transitie Plan 2030 en kennisdeling

In het ETP 2030-traject richt het DCP zich op het informeren en stimuleren van energie-intensieve bedrijven in Zuid-Holland om een Energie Transitie Plan voor 2030 op te stellen. Het doel is bedrijven aan te zetten tot concrete inspanningen om de transitie naar CO₂-neutrale bedrijfsvoering in 2050 te realiseren en tegen 2030 een CO₂-reductie van 60% te behalen, of meer dan 10% energie te besparen met een korte terugverdientijd. Dit project wordt mogelijk gemaakt door de provincie Zuid-Holland.

In de loop van 2024 zijn we steeds meer aandacht gaat geven aan het thema energiebesparing. Dit is immers de eerste stap om de CO₂-uitstoot te reduceren. Nieuwe inzichten, innovatie en nieuwe processen en activiteiten in de haven maken dat er via energiebesparing nog steeds klimaatwinst te boeken is. Daarom besteden we ook in 2025 aandacht aan dit thema. Zo organiseren we met de 'Energie-Efficiëntie Koepel' een bijeenkomst over energiebesparing voor de Nederlandse procesindustrie. Een

voorbeeld van een ander thema is tankisolatie, een onderwerp dat relevanter wordt doordat de opslag van bio-oliën en -vetten toeneemt door de energie- en grondstoffentransitie. Deze tanks zijn verwarmd om te voorkomen dat het product stolt. Door beter geïnformeerde stakeholders in de industrie beogen we dat zij meer mogelijkheden voor energiebesparing gaan zien en oppakken.

Duurzame energiedragers en grondstoffen

Centraal in het thema duurzame energiedragers en grondstoffen staan duurzame energievormen zoals groene waterstof, e-SAF, e-methanol, biogas en pyrolyse-olie. De focus ligt op het creëren van de juiste randvoorwaarden voor de productie en import via gerichte lobby en inhoudelijke input bij stakeholders. Indien nodig

worden media ingezet om de boodschap breder te verspreiden. Daarnaast organiseert het DCP bijeenkomsten om het netwerk van betrokken partijen te versterken en de samenwerking te bevorderen. Een voorbeeld hiervan is het H-vision project, waar de petrochemische industrie werkt aan de productie van low carbon waterstof uit restgassen.

Zon op daken en carports

Hoewel de grootste impact op CO₂-reductie wordt verwacht van veranderingen in bedrijfsprocessen, zijn kleinschalige, zichtbare projecten zoals voor zonne-energie cruciaal voor het imago van de haven en het creëren van draagvlak. Kleinschalige duurzaamheidsprojecten zoals zonnepanelen kosten vaak veel tijd voor bedrijven ten opzichte van de klimaatwinst. De gemeente Rotterdam heeft het Servicepunt Zon in het leven geroepen om bedrijven die zonnepanelen willen aanschaffen, te ontzorgen.

In samenwerking met dit Servicepunt onderneemt het DCP diverse activiteiten om bedrijven te laten kiezen voor

zonnepanelen. Hierbij passen we onze activiteiten aan op de actualiteit. Zo verwachten we in 2025 accenten op innovaties, zoals zonnepanelen op gevels en boven parkeerplaatsen, opslag van opgewekte zonne-energie en de rol van zonne-energie ter verlichting van netcongestie. Hierbij wordt ook de samenwerking met de New Energy Taskforce gezocht.

Dit pakken we op in 2025:

Duurzaam aanbesteden door de industrie

De uitvoering van groot onderhoud en realisatie van nieuwe projecten wordt door de industrie uitbesteed aan contractors. Contractors kunnen duurzaam werken, zowel in directe emissies tijdens de bouw (scope 1) als in de inkoop van energie, keuze voor logistiek (scope 2) als in het gebruik van materialen (scope 3). Dit draagt niet alleen bij aan directe emissiereductie, maar creëert ook een markt voor duurzame producten geproduceerd voor diezelfde industrie. Overheden vereisen al dat contractors

hun CO₂-prestaties aantonen en wegen dit mee in hun aanbestedingen. Veel haven- en (petro)chemische bedrijven stellen deze eis nog niet. Dit heeft tot gevolg dat contractors minder geneigd zijn om emissiearme oplossingen aan te bieden, uit angst zichzelf uit de markt te prijzen. Door klimaat en duurzaamheid mee te wegen in hun aanbestedingen, kunnen haven- en (petro)chemische bedrijven een belangrijke aanjager worden van verdere verduurzaming in de keten.

De volgende ideeën onderzoeken we in 2025:

Basis op orde: energiezuinige kantoren, on-site laden, duurzame verlichting, etc.

Hoewel de grootste winst te behalen valt in de aanpassing van bedrijfsprocessen, is het voor het imago van de haven van belang dat ook kleinere, voor burgers zichtbare maatregelen worden genomen. Deze zijn echter vaak tijdrovend voor bedrijven en leveren relatief weinig duurzaamheidswinst op. Het succes van het Servicepunt Zon van de gemeente Rotterdam smaakt naar meer. Daarom onderzoeken we of dit concept gekopieerd kan worden naar andere kleine maatregelen. We valideren de behoefte bij bedrijven en zoeken de juiste stakeholders erbij om invulling te geven aan deze behoeften. Deze aanpak moet bijdragen aan een zichtbare energietransitie in de Rotterdamse haven, waarbij rekening wordt gehouden met de praktische uitdagingen voor bedrijven.

PIJLER 4

Grondstoffen

Ambassadeurs: Sabine Biesheuvel (BlueCity) en Arend Jan Zeeuw (Huntsman)

De Rotterdamse haven, momenteel het grootste koolstofcluster van Europa, staat voor een enorme en complexe transitie. Op dit moment is het grootste gedeelte van de koolstofstromen fossiel. Het aandeel circulair is groeiende, met name in de vorm van biobrandstoffen en tot op zekere hoogte chemische recycling van kunststof. Ook voor andere abiotische grondstoffen (metalen, zand, grind) groeit het volume van circulaire productie. Het Havenbedrijf Rotterdam streeft naar 20% productie van hernieuwbare en secundaire brandstoffen en chemicaliën in 2030 (ten opzichte van 2019), terwijl Nederland als geheel mikt op 50% reductie van het gebruik van primaire abiotische grondstoffen in 2030 en 100% in 2050.

De bedrijven in de haven erkennen de noodzaak om de transitie te maken naar een circulaire economie, maar worden vaak beperkt door diverse uitdagingen. De belangrijkste zijn een gebrek aan marktvraag naar duurzame producten en achterhaalde of ontbrekende wet- en regelgeving. De grondstoffentransitie vereist intensieve ketensamenwerking. Bovendien ontbreekt een duidelijke routekaart van de transitiepaden die de industrie moet volgen voor de grondstoffentransitie.

De ambitie is dat de Rotterdamse haven een cruciale rol speelt in de circulaire economie van Nederland en Europa, waarbij vele schakels in de circulaire keten samenkomen en profiteren van de logistieke voordelen die de haven biedt. Dit draagt tevens bij aan de strategische autonomie van Nederland en Europa. Om de Rotterdamse haven succesvol te transformeren van een schakel in een lineair systeem naar een circulaire hub van Europees belang is een gecoördineerde, multi-stakeholderaanpak nodig.

Hiermee gaan we door in 2025:

Clusterplan grondstoffen

Het DCP zet in 2025 een traject voort om een clusterplan grondstoffen voor het HIC op te stellen naar analogie van de Cluster Energie Strategie. Dit plan bouwt voort op de basis die in 2023 en 2024 is gelegd. Deze inspanningen resulteren in een overzichtsdokument dat inzicht biedt in de huidige richting van

de grondstoftransitie, de knelpunten en een samenvatting van bedrijfsplannen. Deze eerste versie van het clusterplan richt zich op de koolstofstromen in het cluster. Het hoofddoel is om vanuit het gecreëerde inzicht en overzicht te komen tot voorstellen om de grondstoftransitie verder te brengen.

Circulaire kunststoffenindustrie

Het DCP zet zich actief in voor de versnelling van de duurzame kunststoffenindustrie in de Rotterdamse haven aangezien dit een van grootste, nog grotendeels lineaire materiaalstromen is. We bevorderen kennisdeling, kennisverbreding en ketensamenwerking tussen bedrijven door onder andere het organiseren van bijeenkomsten, deelname aan congressen, het stimuleren van coalitievorming tussen bedrijven en deelname aan diverse overleggroepen. Ook kijken we naar het koppelen van innovatie aan de bestaande industrie. Denk hierbij bijvoorbeeld aan nieuwe biobased koolstofbronnen zoals aquatische gewassen. Daarnaast zet het DCP in op marketing van het cluster

door middel van werkbezoeken, interviews, nieuwsbrieven en gerichte communicatie. Er wordt gewerkt aan het verbeteren van de wet- en regelgeving rondom 'einde afval status', wat cruciaal is voor de herdefiniëring van afval als waardevolle grondstof. Het DCP erkent de uitdagingen in de sector en werkt aan het creëren van begrip en draagvlak voor de duurzame industrie bij politici en beleidsmakers.

Ontwikkeling 'Grondstoffen Innovatie Studie'

De Grondstoffen Innovatie Studie (GIS) is een initiatief van de provincie Zuid-Holland en het DCP gericht op het transformeren van een lineaire, op fossiele grondstoffen gebaseerde bedrijven naar circulaire. De GIS richt zich op drie kerndoelen: het optimaliseren van interne grondstoffenstromen voor verbeterde efficiëntie, het identificeren van hoogwaardige bestemmingen voor reststromen en het verschaffen van diepgaand inzicht in de mogelijke transitie van fossiele naar duurzame grondstoffen.

In 2025 wordt de GIS methodiek ontwikkeld waarbij wij actief betrokken zijn bij de uitvoering van de GIS-pilot. Ook richten wij ons op bekendheid geven aan de GIS onder een breed scala aan bedrijven in diverse sectoren binnen het HIC, zodat deze methodiek daarna breder kan worden uitgerold.

Dit pakken we op in 2025:

Marktvraag voor circulaire en biobased producten stimuleren

In 2025 start het DCP een project om de vraag naar duurzame materialen in de Rotterdamse haven te stimuleren. Dit initiatief is ontstaan uit gesprekken met Deltalinqs-leden die innovatieve, duurzame producten hebben ontwikkeld maar worstelen met een beperkte afzetmarkt. Het project richt zich op het overwinnen van huidige uitdagingen zoals de lage marktvraag, prijsconcurrentie met fossiele producten, het gebrek aan stimulerende regelgeving en beperkt klantbewustzijn. Het DCP zal onder andere een deskstudie uitvoeren naar succesverhalen, strategisch communiceren met belangrijke stakeholders en de bewustwording vergroten van de voordelen van circulaire en biobased producten voor de totale economie.

Het project beoogt opschaling van productie door een gegroeide markt en het helpen wegnemen van barrières. Om deze doelen te bereiken, werkt het DCP nauw samen met diverse partners, waaronder overheden, duurzame bedrijven en financiële instellingen.

De volgende ideeën onderzoeken we in 2025:

Belang van de haven voor de high tech industrie

Het DCP maakt het belang van de Rotterdamse haven voor de benodigde materialen in de hightech industrie inzichtelijk. Op basis van een te creëren overzicht van de benodigde materialen in de hightech industrie zoals kritieke metalen, maar ook specifieke chemicaliën, wordt inzichtelijk gemaakt welke bestaande bedrijvigheid en toekomstige initiatieven en plannen binnen het HIC relevant zijn voor de Zuid-Hollandse en Nederlandse hightech industrie. Hiermee creëren we bewustwording over het belang van de Rotterdamse haven, ook voor de hightech sector. De volgende stap is om in beeld te brengen in hoeverre het HIC een rol heeft in circulariteit van deze materialen en hoe deze rol uit te bouwen is, aangezien met name circulariteit van kritieke metalen bijdraagt aan de strategische autonomie van Nederland en Europa.

Onderzoeken reststroom verwerking

Het DCP onderzoekt het initiëren van een project om moeilijk verwerkbaar reststromen in de Rotterdamse haven aan te pakken. Dit begint met het identificeren van moeilijk verwerkbaar reststromen, inzicht creëren in het stakeholderveld en het verbinden van bedrijven met innovatieve partners die oplossingen kunnen bieden voor het verwerken van deze afvalstromen zo hoog mogelijk op de R-ladder. Dit omvat diverse soorten afval, bijvoorbeeld logistiek restmateriaal, bouwafval en bioslib. We streven naar concrete samenwerkingsafspraken tussen innovators en havenbedrijven, vastgelegd in Letters of Intent.

Voor het DCP relevante beleid(sontwikkelingen)

De onderstaande lijst is niet uitputtend.

- Havenvisie Rotterdam (tot stand gekomen in samenwerking tussen Havenbedrijf Rotterdam, gemeente Rotterdam, het Rijk, Deltalinqs en provincie Zuid-Holland)

Europese Unie:

- Fit for 55;
- REDIII;
- Gas package;
- Net Zero Industry Act;
- EU Industrial Carbon Management Strategy;
- Critical Raw Materials Act;
- The Green Deal.

Rijksoverheid:

- Klimaatakkoord;
- Klimaatwet;
- Energiewet;
- Warmtewet;
- Nationaal Programma Verduurzaming Industrie (NPVI);
- Landelijk Actieplan Netcongestie (LAN);
- Rijksbrede programma Nederland circulair in 2050;
- Roadmap chemische recycling kunststof 2030 Nederland;
- Jaarverplichting RFNBO's in industrie;
- Energie Besparingsplicht (EBP);
- Nationaal Programma Energie Infrastructuur;
- Maatwerkafspraken;
- Verkenning Aanlanding Wind Op Zee 2030;
- Nationale Circulaire Plastic Norm;
- Plastic tax;
- Circulair Materialen Plan;

Provincie Zuid-Holland:

- Circulaire Agenda Zuid-Holland;
- Economic Board Zuid-Holland Circulaire Actieagenda;
- NOVEX Haven Rotterdam;

Gemeente Rotterdam:

- Rotterdams klimaatakkoord;
- Klimaat Actieplan Rotterdam, inclusief Klimaataanjagers;
- Strategie walstroom Rotterdamse haven;
- Startnota versnelling zonne-energie;
- Gemeentelijke visie op biomassa;
- Gemeentelijke visie op waterstof;
- De Rotterdamse Leidraad voor windenergie.

KALENDER

Een overzicht van onze activiteiten en nieuwsberichten over de voortgang van het programma vindt u op www.deltalinqs.nl

Deltalinqs

Havennymer 2235
Waalhaven Z.z. 19
3089 JH Rotterdam

Postbus 54200
3008 JE Rotterdam
www.deltalinqs.nl